

گزارش جلسه کارگروه تخصصی کارشناسی دبیرخانه شورای گفت و گوی استان خراسان رضوی

عنوان جلسه: پنجاه و ششمین جلسه دبیرخانه شورای گفت و گو،
کشت فرا سرزمینی در کشور افغانستان

تاریخ: ۱۴۰۲/۱۲/۰۲

روز: چهارشنبه

حاضرین در جلسه:

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان خراسان رضوی، دفتر هماهنگی امور سرمایه گذاری و اشتغال استانداری خراسان رضوی، اداره محترم صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی، اداره کل امنیتی و انتظامی استانداری خراسان رضوی، سازمان جهاد کشاورزی خراسان رضوی، نمایندگی وزارت امور خارجه در شمال و شرق کشور، کمیسیون برنامه ریزی، هماهنگی و نظارت بر مبارزه با قاچاق کالا و ارز استان، اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای استان خراسان رضوی، اداره کل گمرک مشهد، کمیسیون هماهنگی بانکهای استان، شرکت آب منطقه ای خراسان رضوی، شرکت آب و فاضلاب مشهد، اتاق اصناف مشهد، کمیسیون کشاورزی اتاق، امور دام و طیور و صنایع وابسته اتاق، کمیسیون آب و محیط زیست اتاق، صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی خراسان رضوی، دفتر کشاورزی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی، نظام صنفی کشاورزی و منابع طبیعی خراسان رضوی، کانون انجمن های صنفی کارفرمایی صنایع خراسان رضوی

دستور جلسه:

جمع بندی نهایی مصوبات و تکالیف دستگاه های اجرایی ذی ربط و بخش خصوصی پیرامون کشت فرا سرزمینی در کشور افغانستان با توجه به :

- الزامات سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، تخصصی فنی و تحقق کشت فراسرزمینی
- مشوق های اقتصادی سرمایه گذاری، ایجاد بسترهای قانونی و مساعدت در امور اجرایی و اداری

خلاصه مذاکرات:

در پنجاه و ششمین جلسه دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان، مصوبات مربوط به کشت فراسرزمینی در افغانستان و تکالیف دستگاه های اجرایی ذی ربط در این حوزه، با توجه به الزامات سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و تخصصی فنی بررسی شد. همچنین، در این نشست اقتضائات تحقق کشت فراسرزمینی و مشوق های اقتصادی سرمایه گذاری، ایجاد بسترهای قانونی و مساعدت در امور اجرایی و اداری در این زمینه، واکاوی گردید.

«علی اکبر لبافی»، رئیس این دبیرخانه با اشاره به سیر تعاملات و جلسات برگزار شده پیرامون کشت فراسرزمینی در افغانستان، اظهار کرد: خراسان رضوی با محدودیت های آبی مواجه است و ضرورت دارد که سازوکار اجرایی برای کشت فراسرزمینی تنظیم و بسته مشوق های سرمایه گذاری و بسترهای قانونی آن تهیه گردد.

وی با اشاره به تکالیف اداره کل جهاد کشاورزی در حوزه کشت فراسرزمینی، عنوان کرد: حسب آنچه در آیین‌نامه کشت فراسرزمینی عنوان شده است، اداره کل جهاد کشاورزی استان به عنوان متولی اصلی با همکاری سایر نهادها و ادارات کل استانی، موظف گردید که سازوکار مشخصی را که قابلیت اجرایی در استفاده از ظرفیت و فرصت‌های توسعه بخش کشاورزی در افغانستان دارد، (با در نظر گرفتن برخی از موضوعات) در جلسات دبیرخانه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی اعلام کند.

وی اقدامات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی را از الزامات تحقق برنامه‌های حوزه کشت فراسرزمینی دانست و گفت: در جلسات پیشین مقرر گردید که دبیرخانه دائمی این طرح در اداره کل جهاد کشاورزی استان ایجاد گردد و این نهاد، مأمور به پیگیری و بررسی این امر شود.

لبافی بخش دیگر سخنانش را به وظایف نمایندگی وزارت امور خارجه شرق کشور در حوزه کشت فراسرزمینی اختصاص داد و تاکید کرد: جمع‌آوری و ارائه اطلاعات لازم درباره کشور هدف به ویژه در خصوص قوانین و ضوابط سرمایه‌گذاری در زمینه مالکیت و اجاره و بهره‌برداری از اراضی و ارائه آن به اداره کل جهاد کشاورزی استان و دبیرخانه شورای گفت‌وگو، تهیه شیوه‌نامه همکاری با فعالان کشت فراسرزمینی و ارائه آن به جهاد کشاورزی و اتاق بازرگانی، تنظیم و مبادله تفاهم‌نامه‌های دوجانبه به منظور اخذ مجوز فعالیت جهت تولید و صدور محصولات تولیدی و بهره‌گیری از ابزارهای سیاسی و حقوقی موجود برای برقراری امنیت سرمایه‌گذاری متقاضیان در کشور هدف، حمایت‌های حقوقی، قانونی و مدنی از متقاضیان در کشور هدف، ارائه تسهیلات لازم در خصوص امور کنسولی اخذ روادید اقامت و کار برای متقاضیان در کشورهای هدف با معرفی جهاد کشاورزی و... از جمله تکالیف نمایندگی وزارت امور خارجه شرق کشور در حوزه کشت فراسرزمینی است که نتایج آن باید ظرف مدت ۱۰ روز به دبیرخانه و اداره کل جهاد کشاورزی ارسال می‌شد.

لبافی بیان کرد: نهادهای متولی باید به تکالیف تعیین و محول شده پایبند بوده و تحقق کشت فراسرزمینی به عنوان اصل و نیاز استان پیگیری و در اولویت قرار گیرد؛ اما تاکنون بین نمایندگی وزارت امور خارجه شرق کشور و اداره کل جهاد کشاورزی به عنوان متولیان اصلی این طرح، هماهنگی لازم صورت نگرفته است.

او افزود: صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی استان در نامه‌ای پیشنهادات خود درباره تحقق کشت فراسرزمینی را به دبیرخانه شورای گفت‌وگوی استان ارسال و زمینه‌های همکاری را اعلام کرده است.

وی با تاکید بر لزوم بررسی تمامی زوایای طرح کشت فراسرزمینی در جلسات پیشین این حوزه در استان و موافقت نهادهای متولی، عنوان کرد: افغانستان همسایه ایران و دارای ظرفیت‌های متعدد در حوزه آب و خاک است که باتوجه به بحران آب استان و کشور و تامین امنیت غذایی، باید از این ظرفیت استفاده و کشت فراسرزمینی انجام شود که این امر نیازمند الزامات متعددی است و باید نهادهای متولی همکاری لازم را داشته باشند.

لبافی با اشاره به اینکه سند آمایش از اسناد اصلی و توسعه‌ای کشور است، خاطرنشان کرد: کشت فراسرزمینی در سند آمایش سرزمین ذکر و به استان ابلاغ گردیده است. این طرح علاوه بر ذکر در سند آمایش، دارای مصوبه و ابلاغیه ملی است و امکان حذف آن از برنامه‌های استانی وجود ندارد.

اهمیت کشت فراسرزمینی در دوره محدودیت آبی

سپس «احمد سلحشور»، عضو هیات نمایندگان و رئیس کمیسیون کشاورزی، امور دام و طیور و صنایع وابسته اتاق بازرگانی مشهد نیز گفت: کشور در حوزه آب به بن بست رسیده است و در این وضعیت چاره ای جز تمرکز بر روش هایی چون کشت فراسرزمینی برای تامین برخی محصولات مورد نیازمان نیست. اقدام در این زمینه به واسطه شرکت ها و بنگاه های بخش خصوصی صورت می گیرد.

وی با اشاره به لزوم توجه مسئولان به ویژه وزارت امور خارجه به موضوع کشت فراسرزمینی، تاکید کرد: وزارت امور خارجه باید مطالعه ای در حوزه اقتصادی کشورهای همسایه داشته و با برنامه ریزی صحیح از ظرفیت های موجود آنان استفاده کند و اطلاعات کافی در حوزه های مختلف را به تجار و بخش خصوصی کشور ارائه دهد تا سرمایه گذاری صورت گیرد. تجار و بخش خصوصی پیش از سرمایه گذاری در کشورهای دنیا، از وزارت خارجه استعلام می کنند. همچنین این وزارتخانه با ارائه پتانسیل های موجود کشور به همتای سیاسی خود، می تواند مراودات اقتصادی دو کشور را گسترش دهد. ضروری است وزارت امور خارجه کشورمان به این امر و تحقق کشت فراسرزمینی توجه ویژه ای داشته باشد.

سلحشور با اشاره به اینکه ایران دارای ۹۵۰ کیلومتر مرز مشترک با افغانستان است، عنوان کرد: ولایت هرات فاصله نزدیکی با ایران دارد. ۶ سال از ارائه طرح کشت فراسرزمینی در ایران می گذرد اما تاکنون اقدام چندانی در این زمینه صورت نگرفته است. کشت فراسرزمینی می تواند در کشورهای آفریقایی، آسیای میانه، ترکمنستان، افغانستان و... انجام شود. خراسان با وجود ۷ کارخانه قند، قطب تولید این کالا در کشور است که این امر نتیجه سال های سرمایه گذاری بخش خصوصی استان است. از طرفی، افغانستان به قند و شکر زیادی نیاز دارد. با کشت چغندر قند در این کشور و ارسال آن به کارخانه جات قند استان برای تبدیل به قند و شکر، نیاز دو کشور تامین خواهد شد. چغندر قند از محصولات آب بر است و افغانستان پتانسیل زیادی در حوزه کشت چغندر قند دارد.

سلحشور با بیان اینکه سالانه برای واردات شکر خام، ارز زیادی از کشور خارج می شود، اظهار کرد: اگر همت، وابستگی و دلبستگی به اقتصاد کشور و تولید در میان مسئولان دولتی وجود داشته باشد، تمامی نهادهای متولی پای کار آمده و به سادگی موضوعات حل و فصل خواهد شد.

سلحشور افزود: محصول تولیدی در کشت فراسرزمینی باید به عنوان تولید داخلی شناخته شود. کشورهای مطرح جهانی همانند کره از کشت فراسرزمینی برای تامین محصولات مورد نیازشان استفاده می کنند. برخی از سرمایه گذاران بخش خصوصی از ایران نیز در قزاقستان این کار را انجام داده اند. در کشت فراسرزمینی می توانیم از تکنولوژی های روز دنیا در حوزه برداشت و کاشت استفاده کنیم. حدود ۱۰ درصد از محصول نهایی چغندر قند در برداشت از دست می رود که با استفاده از تکنولوژی های روز دنیا از هدررفت محصولات جلوگیری می شود.

موضوع اصلی کشت فراسرزمینی، امنیت سرمایه گذاری است

«غلامحسین ساربان»، معاون بهبود تولیدات گیاهی اداره کل جهاد کشاورزی استان نیز با تاکید بر اینکه موضوع اصلی کشت فراسرزمینی امنیت سرمایه گذاری است، بیان کرد: باید خریدار محصولات تولید شده به شیوه کشت فراسرزمینی مشخص و از پیش تعیین شده باشد. همچنین، باید محصولاتی که استان و کشور هدف به آن نیاز دارد تولید شود. چغندر قند یکی از

محصولاتی است که افغانستان به شدت به آن نیازمند است. با کشت چغندر قند در افغانستان و ارسال آن به کارخانه‌های قند استان، بسیاری از مشکلات مرتفع خواهد شد.

«سعید ناصری»، نماینده وزارت امور خارجه شرق کشور نیز با اشاره به عدم هماهنگی‌های رخ داده میان دستگاه‌های متولی در حوزه کشت فراسرزمینی، گفت: موضوع کشت فراسرزمینی باید باتوجه به شرایط حاکمیتی افغانستان بررسی شود. در این کشور مسیر مناسبی برای حمل‌ونقل وجود ندارد. استان ما به محصولاتمانند گندم و جو نیاز دارد که افغانستان خود به آن نیاز شدیدی دارد و امکان بازگردان این محصولات کشت شده به ایران نیست.

وی در ادامه سؤالاتی در حوزه کشت فراسرزمینی طرح و تاکید کرد: مالکیت زمین در کشت فراسرزمینی به چه صورت خواهد بود؟ سرمایه‌گذاری در این کشور به چه میزان زمان نیاز دارد؟ در مجموع، ابهامات متعددی در این حوزه وجود دارد که باید کار کارشناسی معتبر بر آن انجام شود. امنیت سرمایه‌گذاری از مهم‌ترین موضوعات در کشت فراسرزمینی است که باتوجه به شرایط این کشور، باید سنجیده شود.

«حمید آهنی»، نماینده سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان عنوان کرد: کشت فراسرزمینی در سند آمایش سرزمین ذکر و برای آن ردیف بودجه تعیین شده است. بنابراین، امکان لغو و کنار گذاشتن این طرح وجود ندارد.

«حمیدرضا خبیر»، مدیرعامل صندوق حمایت از توسعه کشاورزی استان با تاکید بر هماهنگی میان دستگاه‌های متولی استان در حوزه کشت فراسرزمینی، بیان کرد: باید کريدور اختصاصی برای این طرح در نظر گرفته شود بسته حمایتی و تشویقی برای سرمایه‌گذاران و کشاورزان پیش‌گام در کشت فراسرزمینی تدوین گردد. بخش خصوصی برای گام نهادن در این مسیر با مشکلات متعددی مواجه است و نهادهای متولی باید به تکالیف خود در این حوزه عمل کنند.

«سمیرا سبزواری»، مدیر دفتر کشاورزی اتاق بازرگانی مشهد عنوان کرد: کشت فراسرزمینی باید از اولویت‌های برنامه کشاورزی استان و ایران باشد. همچنین باید نیازسنجی از کشور هدف صورت گیرد و سازوکار اجرایی این امر توسط اداره کل جهاد کشاورزی تدوین شود.

«حسن‌رضا صابری»، رئیس امور مرزی اداره کل امنیتی و انتظامی و نماینده این حوزه در استانداری خراسان رضوی نیز در بخشی از این نشست با اشاره به اینکه برنامه‌ریزی کشاورزی در افغانستان در سمت شرق آن کشور بوده و به دلایل امنیتی امکان کشاورزی در مناطق غربی این کشور نیست، خاطرنشان کرد: متأسفانه موضوعات امنیتی در غرب کشور افغانستان در حال تشدید است و شرایط پایداری برای کشت فراسرزمینی نیست. کمیته تخصصی امنیت در ترکمنستان و افغانستان تشکیل شده است. برخی از نهادهای متولی و اعضای این کمیته در جلسه فعلی حضور ندارند. پیشنهاد می‌کنم؛ با حضور این نهادها جلسه‌ای برگزار و ابعاد امنیتی موضوع بررسی شود. پیش از این کشور چین برای انجام کشت فراسرزمینی در شرق کشور افغانستان اقدام و به زودی مراحل اجرایی آن آغاز خواهد شد. باید به این نکته توجه کرد که ورود این کشور، بر حضور سرمایه‌گذاران ایرانی در افغانستان تاثیر خواهد گذاشت.

پیشنهادهای و تصمیمات جلسه

شرح:

پیرو چهل و هشتمین جلسه دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۱۸ پیرامون کشت فراسرزمینی در کشور افغانستان با توجه به فرصت های موجود و جمع بندی تکالیف دستگاه ها برای تعیین ساز و کار اجرایی کلیه تصمیمات اتخاذ شده طی آن جلسه طی نامه شماره ۱۴۰۲/۳۸۸۸/ص مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۲۱ به کلیه دستگاه های ذی ربط اطلاع رسانی و طبق مصوبات آن جلسه تکالیفی را به دستگاه های تاثیرگذار که مهمترین آنها اداره کل جهاد کشاورزی استان، نمایندگی وزارت امور خارجه و اتاق مشترک ایران و افغانستان سپرده و مقرر گردید پیگیری و در این جلسه شورا بررسی و جمع بندی نهایی صورت گیرد.

طبق پیگیری های دبیرخانه شورا و مکاتبات با سازمان جهاد کشاورزی (نامه های شماره ۱۴۰۲/۳۹۶۱/ص مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۲۶ - ۱۴۰۲/۴۰۸۱/ص مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۰۴ - ۱۴۰۲/۴۴۶۳/ص مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۲۹) و نمایندگی وزارت امور خارجه (نامه های شماره ۱۴۰۲/۳۹۵۲/ص مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۲۵ و ۱۴۰۲/۴۰۸۰/ص مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۰۴) ساز کار اجرایی از طرف ایشان تاکنون مطرح نگردیده است. اتاق مشترک پس از دریافت مکاتبات به شماره های ۱۴۰۲/۳۹۵۳/ص مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۲۵ و ۱۴۰۲/۴۰۷۹/ص مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۰۴ طی مکاتبه شماره ۴۰۲-۰۰۲۰۳۸ مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۱۴ نظرات و پیشنهادات سد راه کشت فراسرزمینی دو تن از فعالین این عرصه را پیرامون مشوق های اقتصادی سرمایه گذاری، ایجاد بسترهای قانونی مناسب، مساعدت در امور اجرایی و اداری با توجه به اقلیم و شرایط خاص افغانستان بیان نموده است. همچنین صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی خراسان رضوی طی مکاتبه شماره ۵/۴۰۴۹/ص مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۱۴ پیشنهادات خود را در قالب ۵ بخش متفاوت به شرح الزامات سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی، تخصصی و فنی و الزامات تحقق کشت فراسرزمینی بیان نمود.

اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی طی نامه شماره ۵۹۰۴۱ مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۱۳ اعلام می دارد با توجه به اینکه در کشت فراسرزمینی نیروی کار غیر ایرانی در سرزمین اصلی خود مشغول به کار شده و وارد کشور نمی گردند لذا مورد خاصی در حوزه اصلاح قوانین و مقررات مرتبط با نیروی کار متصور نمی باشد. اداره کل راهداری نیز طی نامه شماره ۳/۱۵۸۰۴۸ مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۰۷ پیشنهاد کرد در خصوص حمل بار و تجهیزات آمادگی کامل دارد. شرکت آب منطقه ای بیان نمود با توجه به حفظ و صرفه جویی منابع آب داخلی این مهم است که کشت فراسرزمینی در دستور کار قرار گیرد. سازمان جهاد کشاورزی استان پیشنهاد کرد با توجه به اینکه در تامین نهاده های دامی در استان با مشکل اساسی مواجه هستیم باید در زمینه امنیت سرمایه گذاری و هزینه های تمام شده کشت و مسائل قرنطینه ای بررسی های کامل انجام شود که ببینیم آیا کشت فراسرزمینی در افغانستان مقرون به صرفه است ؟ لذا مقرر گردید:

اداره کل جهاد کشاورزی استان با توجه به اینکه متولی اصلی در زمینه کشت فراسرزمینی می باشد با همکاری سایر نهادها و ادارات کل استانی ظرف مدت ده روز سازو کار مشخصی که قابلیت اجرایی در خصوص استفاده از ظرفیت و فرصت های توسعه بخش کشاورزی در افغانستان داشته باشد با در نظر گرفتن موارد زیر برای طرح در جلسات دبیرخانه شورای گفت و گو اعلام نمایند:

- ساز و کار اجرایی و فرایند اقدامات مورد نیاز و تعیین دستگاه های موثر و وظایف و مأموریت هریک از آنها به عنوان تکالیف دستگاهی استانی
- ضرورت شکل گیری دبیرخانه دائم و یک بانک اطلاعاتی قوی و به روز به همراه یک گروه کارشناس موثر از تولید، ترانزیت، گمرک، بانک، خدمات فنی مهندسی و دیپلماسی برای مقوله کشت فراسرزمینی
- تعهد خرید محصولات و یا تولید قراردادی در شرایط رقابتی در مورد محصولات مورد نیازی که اولویت آنها توسط وزارت جهاد کشاورزی اعلام و در چارچوب مقادیر مصوب انجام می شود.
- ضوابط تعیین صلاحیت حرفه ای متقاضیان کشت فراسرزمینی
- چگونگی تعهد خرید از طریق خرید تضمینی یا سلف خری یا کشت قراردادی
- تعیین ضرورت های امنیت سرمایه گذاری و نقش دولت و استان
- نوع مدل های مشارکتی همکاری که منافع متقابل دوطرف را تامین برای کشت فراسرزمینی و استمرار آن تامین نماید
- موانع احتمالی گمرکی و تعرفه ها
- همچنین، علاوه بر ماشین آلات مدرن، بذر و کود مرغوب نیز باید در این فرایند تامین شود.
- تامین سوخت است در افق های ده ساله
- قرنطینه گیاهی و لزوم بازنگری آن برای تسهیل واردات محصول تولید شده در فرا سرزمین.
- ساز و کار پشتیبانی هدفمند و جدی دولت از اجرای آن و عقد قراردادهای میان و بلند مدت با کشور هدف، (افغانستان و محدوده مطالعاتی هرات، برای تامین امنیت کشاورزان سرمایه گذار و امنیت سرمایه گذاری هایی)
- اصلاح و بهبود قانون، آیین نامه های هیات دولت، دستورالعمل های وزارت خانه ها و شیوه ها و سلیقه های مدیریتی مدیران مرتبط با نظر کشاورزان دست اندرکار و پرهیز شدید از تغییر آن ها.
- مطالعات فنی و اقتصادی و .. لازم مربوط به کشت فراسرزمینی در کشور هدف که می بایست در اختیار اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی قرار گیرد.

- تنظیم تفاهم نامه با تاکید بر موارد حقوقی بین ایران و کشور مقصد
چگونگی ضرورت ایجاد یک خط سبز و ویژه جهت انتقال محصولات

نماینده‌گی وزارت امور خارجه با هماهنگی اداره کل جهاد کشاورزی موارد زیر را ظرف مدت ده روز بررسی و تعیین تکلیف نماید.

- جمع‌آوری و ارایه اطلاعات لازم از کشور هدف به ویژه در خصوص قوانین، مقررات، ضوابط و شرایط سرمایه‌گذاری، مالکیت، اجاره و بهره‌برداری از اراضی و ارائه آن به اداره کل جهاد کشاورزی استان و دبیرخانه شورا

- تهیه شیوه نامه همکاری با فعالان کشت فراسرزمینی و ارائه آن به جهاد کشاورزی و اتاق بازرگانی
- تنظیم و مبادله تفاهم‌نامه های دوجانبه به منظور اخذ مجوز فعالیت جهت تولید، صدور محصولات تولیدی و بهره‌گیری از ابزارهای سیاسی و حقوقی موجود برای برقراری امنیت سرمایه‌گذاری متقاضیان در کشور هدف

- حمایت‌های حقوقی، قانونی و مدنی از متقاضیان در کشور هدف.
- ارایه تسهیلات لازم در خصوص امور کنسولی، اخذ روادید، اقامت و کار برای متقاضیان در کشورهای هدف با معرفی جهاد کشاورزی.